

YTTRANDE ÖVER NÄMNDINITIATIV UTVÄRDERING AV MEDICINSKA BEHANDLINGSHJÄLPMEDEL

Anna Nygren (M), lämnade vid hjälpmedelsnämndens sammanträde 2021-11-26 ett nämndinitiativ med följande förslag:

- Att genomföra en utvärdering av införandet av medicinska behandlingshjälpmedel? -
- Att utvärdera ekonomin och blev det kostnadsneutralt? Eller hur stor blev kostnadsökningen för klinikerna?
- Att mäta kundnöjdhet och service till klinikerna?

YTTRANDE

Bakgrund

Utredning Medicinska behandlingshjälpmedel som patienter har i hemmet genomfördes 2015-2016 i samverkan med de berörda kliniker, Medicinsk teknik, Hjälpmedelscentrum och medicinskt ansvarig sjuksköterska från två kommuner.

Beslut fattades av regiondirektören att Hjälpmedelscentrum från 2018 successivt skulle överta hanteringen av medicinska behandlingshjälpmedel (MBH) som patienter använder i sina hem och som omfattas av utredningen.

Övergången skedde under 2018 och 2019 och innebar att klinikerna hyr och köper hjälpmedel/förbrukningsartiklar från Hjälpmedelscentrum i stället för att själv köpa in och äga dessa. I hyran inkluderas aktiviteter, tjänster som förebyggande och avhjälpande underhåll, paketering och utskick av tillbehör, rådgivning, avskrivningskostnader och andra kostnader som är förknippade med hjälpmedlet. Ur ett patientperspektiv blir hanteringen mer jämlik.

Hjälpmedelscentrums verksamhetssystem används vid förskrivning och registerhantering. Det innebär att vårdgivare inom regionen samt inom kommunal hälso- och sjukvård kan se vilka hjälpmedel och tillbehör en patient har.

De hjälpmedel som överfördes var andningshjälpmedel (CPAP, bilevel, ventilator, syrgaskoncentrator, hostmaskin), nutritionspumpar och enuresishjälpmedel.

Det omfattade ca 500 artiklar varav ca 300 lagerfördes på Hjälpmedelscentrum och kliniklager upprättades på barnmottagningen, habiliteringscentrum, kirurgmottagningen, lungmottagningen, medicinmottagningen, onkologmottagningen Västmanlands sjukhus i Köping och Sala.

Sammanfattade svar på nämndinitiativets tre frågor

1. Att genomföra en utvärdering av införandet av medicinska behandlingshjälpmedel?

Svar: Utvärdering har skett löpande via redovisning i delårsrapporter och årsredovisning under 2018 - 2021 med ytterligare förstärkning i detta yttrande.

2. Att utvärdera ekonomin och blev det kostnadsneutralt? Eller hur stor blev kostnadsökningen för klinikerna?

Svar: Ekonomin har utvärderats noggrant och kostnadsutvecklingen beskrivs i detta yttrande. Det är inte möjligt att bedöma om övertagandet har varit kostnadsneutralt då vården inte har möjlighet att beräkna resurskostnader mm.

3. Att mäta kundnöjdhet och service till klinikerna?

Svar: Kundnöjdhet följs noggrant genom återkommande samverkansdialog med berörda kliniker. I samverkan bedrivs löpande förbättringsarbete inom ramen för Hjälpmedelscentrums uppdrag. Någon regelrätt mätning med mätetal har inte genomförts. Patientenkät 2018 visade stor nöjdhet med Hjälpmedelscentrums tjänster.

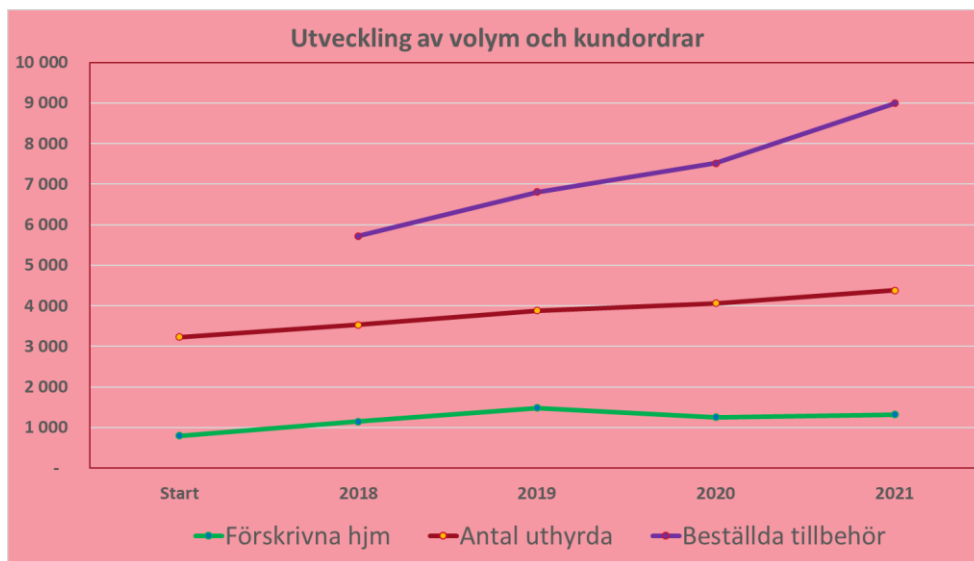
Uppföljning av utveckling under 2018 - 2021

I varje delårs- och årsredovisning har volymutveckling och investeringsbehov redovisats skriftligt och muntligt till strategiskt kundråd, tjänstemannaberedning och hjälpmedelsnämnd liksom till regiondirektör och senare områdeschef. Under 2018 erbjöds lungmottagningen månatliga rapporter. Under åren 2018 till 2020 särredovisades MBH-verksamheten internt inom Hjälpmedelscentrum vad gäller volym, intäkter, inköpskostnader inkl. investeringar samt produktionsdetaljer.

Sammanfattningsvis har volymen (antal uthyrda individmärkta artiklar) ökat 36 %, antal förskrivningar har ökat 65 % och antal kundorderrader förbrukningsartiklar samt tillbehör har ökat 57 % 2021 jämfört med 2018.

Nedan visas utvecklingen per år för MBH-sortimentet för:

- Grön: Antal förskrivna individmärkta hjälpmedel
- Röd: Antal uthyrda individer hos mottagare ("volym")
- Lila: Antal orderrader för beställda förbrukningsartiklar/tillbehör

Utdrag ur årsredovisningar/delårsrapporter

Ur årsredovisning 2018:

Införandet av MBH har genomförts med gott resultat, med åtföljande produktionsökningar samt ökad tillgänglighet för patienterna. Målet att överföra MBH samt utveckla en långsiktigt hållbar modell med hög patientsäkerhet för införande, i förekommande fall med digital teknik, i hemmen har genomförts enligt plan och modellen har säkrat samarbete med Centrum för digitalisering och berörda kliniker.

Processbeskrivning och instruktioner har dokumenterats i ledningssystemet och i handbok. Föreskrivning kan göras i webSesam och utbud visas för medborgarna på 1177.se.

Samverkan med berörda verksamheter är etablerad.

En patientenkät som besvarades av 101 patienter med MBH som besökte Hjälpmedelscentrum visade en nöjdhet på tillgänglighet (5,46), bemötande (5,74) och på leveranskvalitet (5,6) (skala 0 - 6).

Antalet kundtjänstamtal har ökat med 11,2 %, till följd av införandet av medicinska behandlingshjälpmedel.

Kostnadseffektiviteten av överförandet är svår att utvärdera i detta tidiga skede. Detta kommer att följas kontinuerligt under 2019.

1 150 nya föreskrivningar har gjorts, det förväntade antalet var cirka 800. Antalet beställda tillbehör/förbrukningsartiklar är 5 700 st.

Ett stort antal MBH-ärenden har genomförts: 2 088 kundtjänstärenden, 721 konsultärenden och 621 tekniker-aktiviteter.

Ur delår och årsredovisning 2019:

Hjälpmedelscentrum är numera välkänt av patienter i behov av MBH. Patientgruppen är frekventa besökare i kundtjänst. De nya medicinska behandlingshjälpmedlen fortsätter att följas i dialog med verksamhet.

Antalet arbetsordrar teknik har ökat med 6,8 % jämfört med delår 2 2018, vilket orsakas av nya medicinska behandlingshjälpmedel.

Enligt uppgift från lungmottagningen har överföringen frigjort tid för behandlande personal och nya patienter har kunnat omhändertas, vilket också var syftet med överföringen.

36 avvikelser har registrerats i Synergi under andra tertialen, en minskning med 36 % jämfört med samma period 2018, varav 6 berör fakturering och leveranser av medicinska behandlingshjälpmedel.

Antalet uthyrda individmärkta MBH har ökat med 10 % vilket är en större ökning än ökningen för övrigt sortiment. Antalet förskrivningar av individmärkta MBH har ökat med 28 % (1151 till 1479) jämfört med 2018. Under året har 6 804 tillbehör/förbrukningsartiklar levererats, i jämförelse med 5 721 artiklar 2018.

Ur delår och årsredovisning 2020:

En viss ökning av MBH kan hänföras till pandemin. Lungmottagningen har under en period endast gjort prioriterade nyutprovningar för sömnapné som en följd av att Covid-19-vården prioriterats, vilket påverkar antalet förskrivningar och lagernivå av CPAP:er.

Avvikelsesamordnare har tillsammans med berörda hjälpmedelsreparatörer gått igenom avvikelser på medicinska behandlingshjälpmedel samt uppdaterat arbetssätten.

Antalet uthyrda individmärkta MBH har ökat med 4,6 % i jämförelse med 10 % ökning 2019. Årets volymökning för MBH är större än för övrigt sortiment. Antalet förskrivningar av individmärkta MBH har minskat med 15 % jämfört med 2019.

Under året har 7 514 tillbehör/förbrukningsartiklar levererats, en ökning med 8,8 % i jämförelse med 2019.

I delår och årsredovisning 2021 rapporteras:

510 patienter med CPAP förskrivna före 2012 har kontaktats med frågor om CPAP-behandlingen. Av 377 svarande uppger 90 % att CPAP fungerar bra och används, 8 % att den inte används, 1 % har återlämnat den och 1 % uppger att den försvunnit.

Avvikelsearbete: Uppdaterat rutin i samarbete med lungmottagningen när patienter med behandlingshjälpmedel flyttat.

Uppföljning av kostnader och intäkter under perioden 2108 till 2021

Utveckling

	År 2018	År 2021	Utveckling
Inköpskostnader	6 575 kr	7 841 kr	+ 19 %
Hysesintäkter	2 369 kr	4 828 kr	+ 104 %
Försäljningsintäkter	3 398 kr	4 865 kr	+ 43 %
Totalt fakturerat belopp	5 767 kr	9 693 kr	+ 68 %

Kommentarer

- Det är inte möjligt att göra en kostnadsjämförelse med tiden före övertagandet då sjukvården inte har haft möjlighet att ta fram underlag för 2017 eller tidigare, enligt Hälso- och sjukvårdsförvaltningens biträdande ekonomichef.
- Den höga kostnadsökningen från 2018 till 2021 förklaras av:
 1. Stark volymutveckling för hyrda hjälpmedel
 2. Stor ökning av beställda försäljningsartiklar
 3. Stort krediterat belopp 2018 för försäljningsartiklar (848 tkr) som HMC tog över från lungmottagningen.
 4. Vid start av hyresdebitering är kostnaden låg de första åren för att ackumuleras varje år. Hyreskostnaden planar ut efter cirka 5 år och följer därefter volymutvecklingen och förändringar i inköpspriser.
 5. Apparater som HMC tog över har ett nedsatt lågt hyrespris (cirka 1/3) och har löpande bytts ut till nyinköpta apparater som har fullt hyrespris. Utbytet leder naturligt till högre hyrespriser tills alla äldre apparater bytts ut.
- Notera att kostnadsutvecklingen för försäljningsartiklar (+43 %) är lägre än volymutvecklingen (antal försålda artiklar, +65 %)
- Volymutvecklingen för antal uthyrda individmärkta hjälpmedel för MBH har för varje år sedan starten varit tydligt högre än för övriga hjälpmedelsprodukter. MBH-utvecklingen är + 8,9 % i genomsnitt per år, övrigt sortiment + 3,8 %.

När det gäller effekthemtagning på klinik är detta svårt att göra utvärdering på – tanken var att frigöra personell resurs. Medicinklinikens beskrivning på frågan: "Personalbesparingen ringa". I utvärdering för 2018 nämner lungmottagningen: "Överföringen har frigjort tid för behandlande personal och nya patienter har kunnat omhändertas."

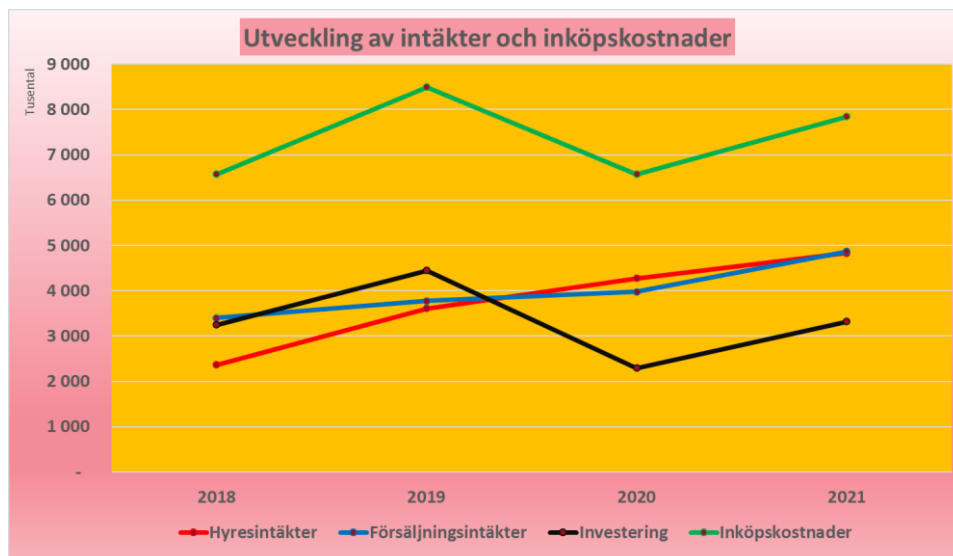
Prisfaktor, prispåslag

Prisfaktorn (påslag på inköpspris) för produktområdet har minskat sedan starten 2018, från årshyra om 30 % av inköpspriset till 28,8 % för år 2022.

Påslagsutfallet (intäkter utöver inköpskostnader) har för perioden 2018 till 2021 varit mycket låg – blott 5 %. Detta innebär att produktområdet MBH totalt sett varit underfinansierat för HMC.

En utvärdering av prisfaktorn genomfördes för prognos 2020 och visade att HMC:s kostnader var 124 tkr lägre än intäkterna (8 631 tkr mot 8 507 tkr).

Utveckling av intäkter och inköpskostnader, figur

Kundsamverkan

Målet att överföra MBH samt utveckla en långsiktigt hållbar modell med hög patientsäkerhet för införande, i förekommande fall med digital teknik, i hemmen genomfördes enligt plan och modellen säkrade samarbete med Centrum för digitalisering och berörda kliniker. Processbeskrivning och instruktioner har dokumenterats i ledningssystemet och i handbok.

Under åren 2018 – 2021 har en nära kunddialog genomförts för att säkerställa Hjälpmedelscentrums service till förskrivande verksamheter. Nio samverkansmöten genomfördes med lungmottagningen, barnmottagningen och dietister under införandet 2018 och därefter totalt cirka 20 möten under de efterföljande åren 2019 – 2021.

Med lungmottagningen genomfördes också en särskild överenskommelse.

Pandemins omfördelning av personal medförde att kunddialogen försvårades. 2021 återupptogs regelbundna möten och en uppdatering av kundöverenskommelsen påbörjades.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Nämndinitiativet anses besvarat.